

Vurdering av arbeidslivsrelevans for Bachelorprogrammet i generell psykologi ved Universitetet i Bergen.

Av: Ingvild Brandsdal Haddal (arbeidslivsrepresentant)

Hvordan er arbeidsmarkedet for de ferdigutdannede kandidatene med bachelorgrad (BA) i generell psykologi fra universitetet i Bergen (UiB)?

Karrierekartleggingen (UiB, 2024) og kandidatundersøkelsen (Sammen, 2025) kan gi oss noen indikasjoner på hvordan arbeidsmarkedet for ferdigutdannede kandidater med BA i generell psykologi er. I karrierekartleggingen oppgir alle 10 respondenter at de er i jobb. Fire av dem oppgir å være i studierelevant arbeid etter å ha fullført BA i generell psykologi. De jobber som henholdsvis flyktningskonsulent, servicemedarbeider, undervisningsmedarbeider og daglig leder i menighet. Fem kandidater har tatt ny utdanning i etterkant, hvorav bachelorgraden trolig fungerer som en grunnutdanning som har blitt bygget videre på. De oppgir å ha studert spesialpedagogikk, logopedi, psykologstudier i utlandet mm. En kandidat oppgir å ha tatt jobb som butikkmedarbeider etter studiene, grunnet vansker med å finne studierelevant arbeid (UiB, 2024).

I kandidatundersøkelsen deltok kandidater som har fullført en ikke-spesifisert BA i psykologi ved UiB (Sammen, 2025). Vi vet ikke hvor mange av disse som har fullført BA i generell psykologi spesifikt, men svarene kan gi en pekepinn. I kandidatundersøkelsen (Sammen, 2025) svarte 43 prosent at de nå er i jobb, og de fleste av dem (63%) fikk jobb innen tre måneder etter endt studie. Et flertall av kandidatene (57%) er ikke i jobb to år etter. Når vi går nærmere inn i tallene så oppgir 53 prosent at de er studenter ved tidspunkt for undersøkelsen, og det kan være en årsak til at flertallet ikke er i arbeid. Videre oppgir under halvparten at deres spesifikke utdanning er etterspurt på arbeidsmarkedet. Ca. en av tre oppgir at utdanningen har gitt jobbmuligheter som svarer til forventningene de hadde under studietiden. Svarene kan (med forbehold om begrensninger i datamaterialet) tolkes i retning av at det er jobbmuligheter for de nyutdannede, men at kandidatene samtidig opplever arbeidsmarkedet som utfordrende.

Min egen vurdering av bachelorgradens arbeidslivsrelevans, og mulige endringer som kan gjøres for å øke graden av arbeidslivsrelevans.

Jeg fullførte bachelorgraden min i generell psykologi ved UiB i 2013, etterfulgt av masterstudier i psykologisk vitenskap. Min erfaring etter å ha vært arbeidssøker i to omganger etter endt studie, er at BA i psykologi sjelden blir etterspurt i en stillingsannonse. De stillingene jeg har søkt på er stillinger som etterspør «relevant høyere utdanning», eller treårig høyskole/universitetsutdanning innen helse eller sosialfag. Typiske stillingstitler er sosialkonsulent, veileder eller miljøterapeut.

I fagfeller rapporten (Flatland, 2021) gir kandidatene uttrykk for at de opplever arbeidslivsrelevansen til studiet generelt som lav. I studieplanens emnebeskrivelser observerer jeg at det i flere fag er læremål knyttet til at studentene skal lære praktiske implikasjoner av teorien, som er veldig bra. Det vil jeg anbefale å satse enda mer på i tiden fremover. Skal gradens relevans for arbeidslivet generelt øke, så må studentene sitte igjen med mer kunnskap som er praktisk anvendbar. BA i generell psykologi er en bred teoretisk utdanning, som jeg har en opplevelse av at kan brukes til «alt og ingen ting». Jeg opplever at studiet i stor grad gav meg taus kunnskap og generelle (generiske) ferdigheter, som jeg bruker daglig i jobben min. Likevel erfarer jeg at den typen kompetanse gjerne ikke er like etterspurt av arbeidsgivere, som ofte er opptatt av at kandidater skal ha spesifikke ferdigheter som kommer arbeidsplassen til gode.

Mange arbeidsgivere vet ikke hva en utdanning innen psykologi som ikke er profesjonsutdanningen går ut på. Da blir det opp til den enkelte kandidat å selge inn sin egen kompetanse overfor mulige

arbeidsgivere. Det gir et tøffere utgangspunkt på arbeidsmarkedet, spesielt for nyutdannede. Det krever at kandidatene selv er trygge på egen kompetanse og hvordan den kan brukes. Kandidatenes svar på studiebarometeret (2024) tyder på at de i liten grad opplever at de har fått innføring i hvordan deres kompetanse kan brukes i arbeidslivet, hvilke yrker/bransjer som er aktuelle, og hvordan de kan formidle egen kompetanse. Et forslag som støttes av Fagfellerapporten (Flaten, 2021), er å arrangere temadag/seminar om arbeidslivet for tredjeårsstudenter. Da kan eks. tidligere studenter som nå er i jobb inviteres til å fortelle om hva de jobber med og gi tips om jobbsøkerprosessen. I tillegg kan man invitere inn aktuelle representanter fra arbeidslivet (gjørne også underveis i studiet), som anbefalt av Kunnskapsdepartementet (2020-2021), samt gi informasjon om hvor man kan få karriereveiledning.

For å øke arbeidslivsrelevansen så anbefaler jeg også å opprette et fag som gir helt grunnleggende informasjon om de vanligste psykiske lidelsene og teoretisk kunnskap om hvordan disse behandles. Eks. fokus på å normalisere vanlige følelser og reaksjoner, kjennetegn på de vanligste psykiske lidelsene, og kort om hvilke behandlinger som har vist seg mest effektive. Man trenger derimot ikke gå inn på hvordan behandle. Dette er etter min mening psykologisk allmennkunnskap som arbeidsgivere forventer at en med høyere utdanning innen psykologi har, og som kandidatene i Fagfellerapporten (Flaten, 2021) også ønsket seg. Informasjonen vi har om hva kandidatene jobber med etter endt utdanning tyder på at en betydelig andel ferdigutdannede kommer til å jobbe med mennesker på en eller annen måte, eks. som miljøterapeuter, saksbehandlere eller konsulenter (Karrierekartleggingen, 2024; UiB sine karrieresider for BA i generell psykologi). Samtlige kandidater vil ha nytte av noe grunnleggende kunnskap om psykisk (u)helse, enten i jobbsammenheng og eller i sitt privatliv. Jeg mener det er både klokt og fullt mulig å øke relevansen for arbeidslivet ved å gi noe teoretisk kunnskap om psykisk (u)helse, uten at man beveger seg inn på profesjonsutdanningens territorium. Jeg tror også at et valgfag som omhandler «Psykologiske perspektiver på kunstig intelligens» ville blitt svært populært blant studentene, og gitt dem etterspurt kunnskap (World economic forum, 2020).

BA i generell psykologi sine styrker vdr. arbeidslivsrelevans, og i hvilken grad forberedes studentene til et omskiftelig arbeidsmarked og framtidens kompetansebehov?

Kursporteføljen i generell psykologi holder et høyt teoretisk nivå. Fagene gir en god og bred teoretisk grunnleggende utdanning innen psykologifaget, som sannsynligvis er hovedformålet til en BA i «generell psykologi». Dette gir et godt grunnlag for kandidater som ønsker å bygge på med en relevant mastergrad, og spesielt for de som ønsker seg en karriere innen academia. Det er positivt at kursporteføljen lar studentene ta valgfag sånn at de kan opparbeide seg kompetanse innen den retning de selv ønsker. Det kan gi større muligheter på arbeidsmarkedet eller for videre studier. De åpne emnene til psykologisk fakultet som tilbys som valgfag virker konkrete og svært dagsaktuelle i tematikken, som gjør at de tar seg pent ut på en CV, slik som personalpsykologi, miljøpsykologi, og operativ psykologi med flere.

I stortingsmelding nr. 16 oppfordrer Kunnskapsdepartementet (2020-2021) universiteter og høyskoler til å samarbeide mer og bedre med arbeidslivet enn de gjør i dag, for å gjøre studentene bedre i stand til å møte et samfunn og arbeidsliv som er i omstilling og endring. Både Kunnskapsdepartementet (2020-2021) og World economic forum (2020) fremhever viktigheten av at studentene skal lære seg gode generelle ferdigheter. World economic forum (2020) spår i tillegg at ferdigheter innen blant annet statistikk og dataanalyse vil bli ettertraktet. Jeg vurderer at BA i generell psykologi gir mange nyttige generelle ferdigheter. Studiet gir også en grunnleggende forståelse av statistikk og dataanalyse, som man kan bygge videre på i etterkant. Kunnskapsdepartementet (2020-2021) oppfordrer også til mer studentaktiv læring, og jeg vurderer det som positivt at det ifølge emnebeskrivelsene i samtlige obligatoriske fag, legges opp til seminarer i tillegg til de mer tradisjonelle forelesningene. Det er positivt at det i «metode» også legges opp til 10-14 timer dataøvelser i praktisk dataanalyse.

Kunnskapsdepartementet (2020-2021) fremhever i tillegg at studenter bør få kunnskap om hvordan det de lærer kan brukes, og at de bør få arbeidslivsrelevante ferdigheter. De fremhever blant annet tett og systematisk samarbeid mellom utdanning og arbeidsliv og etterspør mer praksis i utdanningene. Kandidatenes tilbakemeldinger tyder på at BA i generell psykologi har rom for forbedring på relevans for og tilknytning til arbeidslivet (Flaten, 2021; Studiebarometeret, 2025; UiB, 2024).

Oppsummering:

BA i generell psykologi gir mange generelle ferdigheter og teoretisk kunnskap på høyt nivå. Likevel gir få av de ferdigutdannede kandidatene uttrykk for at utdanningen deres er etterspurt på arbeidsmarkedet (Sammen, 2025), og de oppgir at de i liten grad at de har fått kompetanse under studiene på hvordan de kan bruke det de har lært i arbeidslivet (Studiebarometeret, 2025). Min hovedanbefaling er at BA i generell psykologi i tiden fremover legger enda større vekt på å undervise om praktiske implikasjoner av teorien for å øke graden av arbeidslivsrelevans. Jeg anbefaler bl.a. også å opprette et nytt fag om psykisk helse, samt å innføre en temadag om arbeidslivet for tredjeårsstudenter.

Kildeliste:

Flaten, M. A. (2021). *Fagfellerapport om bachelorprogrammet i generell psykologi ved Det psykologiske fakultet, Universitetet i Bergen*. Intern rapport.

Kunnskapsdepartementet. (2020-2021). *Stortingsmelding 16, Utdanning for omstilling – økt relevans i høyere utdanning*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-16-20202021/id2838171/>

Studiebarometeret. (2025). *Studiebarometeret: Bachelor i generell psykologi*. Hentet fra https://www.studiebarometeret.no/no/student/studieprogram/1120_baps-psyk/

Universitetet i Bergen. (2024). *Karrierkartlegging bachelor i generell psykologi 2021-2024* [Excel-fil]. Det psykologiske fakultet.

Sammen- Studentsamskipnaden på Vestlandet (2025). *Kandidatundersøkelse 2025: Hva skjer med kandidatene etter studiene?* [Spørreundersøkelse]. Hentet fra <https://sammen.no/no/artikkel/kandidatundersokelsen-resultater>

Universitetet i Bergen. (u.å.). *Karrieresider for bachelor i generell psykologi*. Hentet fra <https://www.uib.no/psyfa/174885/bachelor-i-generell-psykologi-hva-kan-du-bli>

Universitetet i Bergen. (u.å.). *Studieplan for bachelorprogram i generell psykologi*. Hentet fra <https://www4.uib.no/studier/program/generell-psykologi-bachelor>

World economic forum. (2020). *The Future of Jobs Report*. hentet fra <https://www.weforum.org/reports/the-future-of-jobs-report-2020/infographics>